

СТО И ОСЕМДЕСЕТО ЗАСЕДАНИЕ

София, петък, 12 юли 1991 г.

(Открито в 9 ч. и 40 м.)

Председателствувал: председателят Николай Тодоров

Секретари: Иван Хараламбиев, Александър Стамболийски, Илиян Илиев,
Трифон Митев

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звни): Обявявам днешното заседание за открито. Имаме само една точка в дневния ред - основна - гласуване на Конституцията на Република България.

И второ, решения, които ще вземем за саморазпускане на Великото Народно събрание.

Моля, гласувайте дневния ред! Понеже сме преустроили системата за подписването, моля с вдигане на ръка да се гласува дневният ред.

Приема се дневният ред.

Искам още веднъж да напомня, че съгласно чл. 87, ал. 2 народните представители гласуват като записват саморъчно имената си в специален регистър, който става неразделна част от приетата Конституция. Тъй като аз дадох предварително техническите обяснения, давам думата сега на господин Гиньо Ганев - председател на Комисията за изработка на проект за Конституция на Република България да направи своя доклад. *(Ръкопляскация в залата)*

ДОКЛАДЧИК ГИНЬО ГАНЕВ: Уважаеми госпожи, господа народни представители, уважаеми господин Председател на Републиката, гости на днешното заседание на Великото Народно събрание!

След третото четене, което протече във времето от 4 до 9 юли т.г. по волята на Великото Народно събрание беше излъчена работна група из състава на Комисията за изработка на проект за Конституция на Република България и с участието на други народни представители. Задача на тази група беше да постави направените в хода на предшестваните четения промени в съответствие с решението на пленарния състав в духа на общите принципи и идеи на Конституцията.

Съгласно чл. 86 от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание на третото четене бяха поставени за разискване само онези текстове на проекта, за които бяха постъпили писмени предложения за отмяна, изменение или допълнение, подписани най-малко от една десета от общия брой на народните представители. Постъпиха 88 такива предложения и

всяко от тях, скрепено с подписите на 40 или повече народни представители. Всички тези предложения бяха внесени на заседание на Комисията за изработване на проект за Конституция на Република България. Тя след обсъждане ги представи с мотивирано свое становище, както всички знаете, на пленарния състав. По време на третото четене по всеки от повдигнатите въпроси се развиха дебати в тази зала. Народни представители с различни мнения подлагаха на анализ отделните предложения и се търсеше подобряване на конституционния проект. При окончателното редактиране на текста се направиха следните уточнения спрямо раздадения вчера на народните представители проект.

Ще ви спомена най-същественото. Другото наистина е без значение.

В чл. 37, втората алинея при редакцията се заличават думите "на мисълта и на избор на", за да не бъдат широки ограниченията на правото на съвестта.

В чл. 39, ал. 1 в края на изречението са добавени думите "или по друг начин", за да се внесе допълнителна яснота с оглед на разнообразните средства за разпространяването на мисълта. Впрочем такава беше волята и при обсъждането на този текст.

В чл. 51, ал. 3 се добавя думата "обществото", тоест "... на държавата и обществото", за да има съответствие с чл. 14 щом става дума за закрила, която се оказва на старите хора и на лицата с психически и физически увреждания.

В чл. 98 се добавя при компетентностите на президента: "обнародва законите". Това правомощие на президента е гласувано в залата, но просто е пропуснато при машинописния препис. Неговото систематично място е между сключването на международни договори и утвърждаването на промени на границите на териториалните единици. Така то става точка 4 и всички други точки по-нататък се преномерират.

В чл. 101, ал. 1 бяха пропуснати думите, отново технически, "за ново обсъждане". Те са приети при гласуването и се добавят след израза "в срока по чл. 88, ал. 3 президентът може да върне закона в Народното събрание" и допълнението "за ново обсъждане".

В чл. 120, ал. 2 трябва да се посочи точно гласуваната идея, а тя е цитирам: "Гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат, освен изрично посочените от закона". Така точно е сложена идеята в текста, който предстои да бъде гласуван чрез подписване.

В чл. 166, който се отнася до знамето на държавата, са добавени думите "от горе надолу", за да е напълно ясно как се разполагат цветовете на националното знаме.

Изискването на § 1, ал. 3 за полагане на клетва според повата Конституция влиза в сила от първото заседание на Народното събрание, след като Кон-

ституцията стане действащо право. Този срок обаче не е приклучивен, а начало на парламентарна процедура. Уточнявам това, за да имат думите ми значение при тълкуване на нормата.

В & 4 се добавя гласуваната дума "и процесуални". Пропускът е отново казвам при преписа и тогава редакцията на текста се подобрява така: "Определената с Конституцията организация на съдебната власт влиза в действие след приемането на повите устройствени (и добавката) и процесуални закони, които трябва да бъдат приети в срока по & 3, ал. 2."

В & 5 не е посочено изрично изискването за тригодишен стаж на магистратите за придобиване на качеството несменяемост съобразно повите конституционни изисквания. Това изискване обаче се подразбира при систематичното тълкуване на & 5 във връзка с чл. 129, ал. 3.

Госпожи и господа, характеризирането на една политическа система като демократична или тоталитарна зависи в голяма степен от наличието или липсата на действени институции, на средства и на механизми, чрез които упражняването на политическата власт е разделена между отделните органи и други субекти, подложени на контрола на управляването. Управляваните, това е народът, у когото е върховната власт. Конституцията е винаги израз на правната култура на обществото. Тя документира политически неговата същност и дава живот на вложените посредством държавните органи политически идеи, осигурява единство в правния ред на държавата. С това Конституцията се превръща в естествена основа на целия политически живот, тя въвежда упражняването на държавната власт в определен, висш правен ред и заедно с това и в определен материален, ценностен ред. Той съдържа критерии, блага и водещи цели. Така Конституцията представлява не само правно регламентираната организация на държавата, но и правната динамика на един постоянно протичащ процес.

Конституцията, която се предлага за гласуване днес, е и условие, и гаранция за обществената промяна към демокрация и изграждане на гражданското общество в България. Тя е логичен израз на един период на сложни и на бързо променящи се политически условия. Тя съдържа опзи необходим минимум от принципи и идеи, задължителни за всяка модерна Конституция.

Разграничават се главните функции на държавната власт и се разпределят между различните носители така, че да се предотврати съсредоточаването на повече власт в един от тях. Предвиждат се начини, чертаят се пътища за мирно приспособяване на установения конституционен ред към изменящите се социални и политически отношения като се избягват беззаконието и произволът. Изрично се признава правото на индивидуално самоопределение, правата и

свободите и тяхната закрила срещу който и да е титуляр и всякакъв носител на властта. Тя е основа на цялостната нормативна система като не е сведена само до съвкупност от принципи, но посредством своето правно действие и пряко действие е директно включена като регулатор на социалните отношения. Тя установява накрая механизъм, който иска съвместното функциониране на отделните носители на разделените власти и взаимното им балансиране и определен конституционен контрол между самите тях.

Създаването на Конституция, господа, винаги е едно ново начало. Тя предпоставя особена учредителна власт, съобразно принципа на народния суверенитет. Нейната демократична легитимност намира израз не само в особените процедури на предварителното съгласуване, приемане и изменение, но и в един множествен прием в обществото, който осигурява съответствие между конституционните норми и реалностите на съвременното ни общество. Това я прави една реалистична Конституция, идваща да осигури прехода към новите реалности на демокрацията и пазарната икономика. Тя може да бъде и променяна, и развивана винаги, но и само когато обществото поиска това.

Тези дни има гласове в обществото за утвърждаването на Конституцията и посредством един референдум. Днес, ако тя бъде гласувана от Великото Народно събрание, ще поеме своя път в обществото и везицност ще бъде подложена на проверката на самия живот и на гражданите на тази страна. Няма пречка във времето основният закон да отчете и винаги това ще бъде волята на самия народ. *(Ръкопляскация)* Защото тя не различа на простото превръщане на личността в един хомоюридикус, в един правен субект, а на мирното насочване на политическия процес, когато той ще се подчинява на конституционни норми. *(Ръкопляскация)*

Уважаеми госпожи и господа народни представители! Дойде мигът, когато от името на Конституционната комисия предлагам да преминем към окончателното гласуване на проекта за нова Конституция на Република България. Това ще стане чрез саморъчно записване на имената на народните представители в специалния регистър. Той ще бъде органична част от новата Конституция на България.

Благодаря ви. *(Бурни продължителни ръкопляскация)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: И аз Ви благодаря, господин Ганев!

Давам думата на парламентарния секретар да извиква народните представители да гласуват писмено.

ТРИФОН МИТЕВ: Благодаря, господин председател! Първи ще положи своя подпис пред Конституцията господин Николай Николов Друмев - 23. Варненски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Кирил Николов Друмев - 56. СевлиеВСки едномандатен район.

Пирин Илиев Воденичаров - 187. едномандатен район - София-град. (*Бурни продължителни ръкопляскания. Всички народни представители са станали прави*)

Боян Петров Черешаров - 135. Самоковски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Георги Димитров Баев - 1. Бургаски едномандатен район - (*Отсъства*)

Димитрина Георгиева Петрова - 2. Бургаски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Тодор Николов Люцканов - 3. Бургаски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Димитър Петров Луджев - 4. Бургаски едномандатен район. (*Отсъства от страната*)

Манол Георгиев Манолов - 5. Бургаски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Александър Янков Димов - 6. Созополски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Петко Кирилов Георгиев - 7. Поморийски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Янко Николов Янков - 6. Сунгурларски едномандатен район. (*Отсъства*)

Атанас Пеев Чунчев - 9. Елховски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Атанас Ганев Радев - 10. Карнобатски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Йордан Андреев Стоянов - 11. Айтоски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Марко Йончев Марков - 12. Тунджански едномандатен район.

Росен Андреев Карадимов - 13. Ямболски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Любен Андонов Корнезов - 14. Ямболски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Васил Трифонов Долапчиев - 15. Сливенски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Стоян Борисов Стоянов - 16. Сливенски едномандатен район.

Йовчо Маринов Русев - 17. Сливенски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Димитър Йорданов Петров - 18.Сливенски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Маньо Величков Манев - 19.Новозагорски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Владислав Желязков Даскалов - 20.Варненски едномандатен район. (*Отсъствува*)

Борислав Костадинов Манолов - 21.Варненски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Иван Върбанов Иванов - 22.Варненски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Атанас Савов Мочуров - 24.Варненски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Александър Асенов Чирков - 25.Варненски едномандатен район. (*Отсъствува*)

Иван Атанасов Мандов - 26.Варненски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Александър Йорданов Александров - 27.Варненски едномандатен район. (*Отсъствува*)

Красимир Андреев Премянов - 28.Георгиотрайковски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Иван Митев Димитров - 29.Девненски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Николай Тодоров Тодоров - 30.Провандийски едномандатен район. (*Народните представители стават прави и бурно ръкопляскат*)

Тодор Йорданов Панлов - 31.Балчишки едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Ирина Георгиева Бокова - 32.Генералгошевски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Стойно Иванов Атанасов - 33.Добрички едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Никола Златев Желязков - 34.Толбухински едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Любомир Колев Иванов - 35.Толбухински едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Ангел Стянов Момов - 36.Преславски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Митко Динков Мутафчиев - 37.Новопазарски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

- Мехмед Бейтулда Хаджиомер - 38.Каолиновски едномандатен район. *(Отсъствува)*
- Васил Дончев Колев - 39.Шуменски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Георги Иванов Иванов - 40.Шуменски едномандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*
- Йордан Асенов Василев - 42.Троянски едномандатен район. *(Отсъствува)*
- Красимир Иванов Николов - 43.Тетевенски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Георги Николов Дюлгерев - 44.Луковитски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Васил Вълчев Василев - 45.Чернобрежки едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Васил Иванов Милков - 46.Долномитрополйски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Любомир Кръстев Драганов - 47.Никонолски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Георги Николов Николов - 48.Свинцовски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Димитър Петров Янчев - 49.Плевенски едномандатен район.
- Мариана Симеонова Христова - 50.Плевенски едномандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*
- Светлин Русев Вълчев - 51.Плевенски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Андрей Карлов Лукапов - 52.Плевенски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Гиньо Гочев Ганев - 53. едномандатен район Левски *(Част от народните представители стават прави. Бурни ръкопляскания)*
- Нора Крачунова Анањева - 54.Ловенки едномандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*
- Христо Добрев Стоянов - 55.Ловенки едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Иван Драшков Стефанов - 57.Габровски едномандатен район.
- Христо Любомиров Аврамов - 58.Габровски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Митю Рашков Кисъев - 59.Дряновски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Станислав Трифонов Стѐев - 60.Павшикенски едномандатен район. *(Ръкопляскания)*

Красимир Тодоров Петров - 61.Великотърновски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Петър Тодоров Таслаков - 62.Великотърновски едномандатен район. (Бурни продължителни ръкопляскания)

Николай Костадинов Минков - 63.Великотърновски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Веселин Василев Павлов - 64.Горнооряховски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Добрин Дечев Мичев - 65.Горнооряховски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Иван Стефанов Иванов - 66.Стражински едномандатен район. (Бурни и продължителни ръкопляскания)

Благой Александров Дечев - 67.Видински едномандатен район. (Ръкопляскания)

Радослав Ненков Гайдарски - 68.Видински едномандатен район. (Ръкопляскания)

Георги Алексиев Начев - 69.Кулски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Александър Василев Лилев - 70.Белоградински едномандатен район. (Бурни и продължителни ръкопляскания)

Румен Младенов Георгиев - 71.Ломски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Емил Веселов Филипов - 72.Бенковски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Илиян Живков Илиев - 73.Михайловградски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Александър Трифонов Томов - 74.Михайловградски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Иван Кръстев Каменов - 75.Вълчедръмски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Кирил Аспарухов Николов - 76.Козлодуйски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Никола Илиев Томов - 77.Оряховски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Връбка Цекова Орбецова - 78.Белослатински едномандатен район. (Ръкопляскания)

Тодор ИвановТодоров - 79.Мездренски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Кръстю Параскевов Трендафилов - 80. Врачански едномандатен район. (Ръкопляскания)

Димитър Георгиев Димитров - 81. Врачански едномандатен район. (Ръкопляскания)

Иван Димитров Велчев - 82. Врачански едномандатен район. (Ръкопляскания)

Димитър Трендафилов Йончев - 83. Карловски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Йосиф Илиев Илиев - 84. Карловски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Петър Георгиев Башикаров - 85. Панагорски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Васил Александров Михайлов - 86. Хисарски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Ангел Динчев Димитров - 87. едномандатен район Раковски. (Ръкопляскания)

Никола Христов Тодориев - 88. Септемврийски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Иван Пенев Мурджев - 89. Пазарджишки едномандатен район. (Ръкопляскания)

Стоян Димитров Ганев - 90. Пазарджишки едномандатен район - (Отсъства.)

Иван Георгиев Генев - 91. Пазарджишки едномандатен район. (Ръкопляскания)

Александър Андопов Понов - 92. Велинградски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Белчо Антонов Белчев - 93. Пещерски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Георги Илков Игнатов - 94. Асеновградски едномандатен район - (Отсъства.)

Желязко Стефанов Желязков - 95. Асеновградски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Иван Йорданов Костов - 96. Пловдивски едномандатен район - (Отсъства)

Тодор Георгиев Ташев - 97. Пловдивски едномандатен район. (Ръкопляскания)

Андрей Аврамов Андреев - 98. Пловдивски едномандатен район - (Отсъства)

Христо Марков Марков - 99.Пловдивски едномандатен район - (*Отсъства*)

Лазар Стойчев Дългърски - 100.Пловдивски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Георги Любенов Бунов - 101.Пловдивски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Манол Тодоров Жургалов - 102.Пловдивски едномандатен район - (*Отсъства*)

Николай Христов Близнаков - 103.Пловдивски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Стойчо Рангелов Донев - 104.Пловдивски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Жеко Йовчев Жеков - 105.Пловдивски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Филип Бориславов Иншеков - 106.Девински едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Димитър Йовчев Кръстанов - 107.Смолянски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Кръстьо Атанасов Станилов - 108.Смолянски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Бойко Трайчев Костов - 109.Мадански едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Стойчо Михайлов Шапагов - 110.Първомайски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Никодим Трифонов Трифонов - 111.Беленски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Денчо Стойков Цоневски - 112.Двемогишки едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Валентин Иванов Церовски - 113.Русенски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Стефан Станчев Нешев - 114.Русенски едномандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Трифон Маринов Георгиев - 115.Русенски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Георги Андреев Харизанов - 116.Русенски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Марко Марков Тодоров - 117.Русенски едномандатен район. (*Силни ръкопляскания*)

Кадир Джелил Кадир - 118.Кубратски едномащатен район - (Отсъствува.)

Стоян Димитров Ненчев - 119.Разградски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Денчо Стоянов Бояджиев - 120.Разградски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Бончо Драганов Рашков - 121.Поповски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Теодор Колев Гяуров - 122.Търговишки едномащатен район. (Ръкопляскания)

Красимир Митев Мирев - 123. Търговишки едномащатен район. (Ръкопляскания)

Асен Веселов Диков - 124.Омуртагски едномащатен район - (Отсъствува.)

Ибрахим Тосун Татарлъ - 125.Исперихски едномащатен район - (Отсъствува.)

Иван Георгиев Иванов - 126.Тутракански едномащатен район. (Ръкопляскания)

Костадин Стоилов Велков - 127.Силистренски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Екатерина Якоб Маринова - 128.Силистренски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Орхан Тахир Мемини - 129.Дуловски едномащатен район - (Отсъствува.)

Никола Георгиев Николов - 130.Свогеиски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Стоян Михайлов Мирчев - 131. Ботевградски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Росен Сергеев Илиев - 132.Средногорски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Любен Найденов Грозданов - 133.Елинпелински едномащатен район. (Ръкопляскания)

Нина Лазарова Михайлова - 134.Ихтимански едномащатен район. (Ръкопляскания)

Боян Петров Черешаров - 135.Самоковски едномащатен район. (Ръкопляскания)

Александър Маринов Величков - 136.Сливнишки едномащатен район. (Ръкопляскания)

Иван Първанов Павлов - 137.Пернишки едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Николай Димитров Слатински - 138.Пернишки едномандатен район - (*Отсъства*)

Михаил Недялков Савов - 139.Пернишки едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Бойко Георгиев Димитров - 140.Радомирски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Пенчо Стоянов Пенев - 141.Кюстендилски едномандатен район. (*Силни ръкопляскания*)

Константин Иванов Иванов - 142.Кюстендилски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Емил Стойнев Божанов - 143.Станкедимитровски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Спас Симеонов Димитров - 145.Благоевградски едномандатен район - (*Отсъствува*)

Огнян Константинов Георгиев - 146.Благоевградски едномандатен район. (*Отсъствува*)

Венцеслав Тодоров Медарски - 147.Разложки едномандатен район. (*Отсъствува*)

Александър Николов Праматарски - 148.Гоцеделчевски едномандатен район. (*Отсъствува*)

Шакир Алилов Поюков - 149.Бански едномандатен район. (*Отсъствува*)

Владимир Стоянов Джаферов - 150.Сандански едномандатен район. (*Отсъствува*)

Владимир Атанасов Манолов - 151.Петрички едномандатен район. (*Отсъствува*)

Димитър Георгиев Топлийски - 152.Симитлийски едномандатен район. (*Отсъствува*)

Иван Колев Дончев - 153.Казанлъшки едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Панкратий Николов Дончев - 155.Мълнишки едномандатен район. (*Отсъствува*)

Вълкана Янкова Тодорова - 156.Старозагорски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

Стойчо Вълчев Стойчев - 157.Старозагорски едномандатен район. (*Ръкопляскания*)

- Руси Станчев Русев - 158. Старозагорски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Иван Георгиев Божков - 159. Старозагорски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Трифон Димитров Митев - 160. Чирпански едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Руси Илчев Данев - 161. Радневски едномащатен район. (*Отсъствува*)
- Пламен Вълканов Вълканов - 162. Димитровградски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Иван Пенев Тенев - 163. Димитровградски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Румен Славейков Сербезов - 164. Хасковски едномащатен район - (*Пътува към София, ще подпише.*)
- Димитър Велев Димитров - 165. Хасковски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Цезар Михайлов Карафеизов - 166. Хасковски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Коста Годоров Андреев - 167. Харманлийски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Клара Вълова Маринова - 168. Свиленградски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Ахмед Демир Догап - 169. Крумовградски едномащатен район. (*Отсъствува*)
- Хюсеин Ахмет Карамолла - 170. Кирковски едномащатен район. (*Отсъствува*)
- Яшар Шабанов Бекиров - 171. Кърджалийски едномащатен район. (*Отсъствува*)
- Димитър Цветанов Арnaudов - 172. Кърджалийски едномащатен район. (*Ръкопляскания*)
- Бахри Реджеб Юмер - 173. Кърджалийски едномащатен район. (*Отсъствува*)
- Хасан Алиев Хасанов - 174. Момчилградски едномащатен район. (*Отсъствува*)
- Стефан Димитров Савов - 175. едномащатен район София-град. (*Отсъствува*)
- Димитър Асепов Куманов - 176. едномащатен район София-град. (*Отсъствува*)

Едвин Стефанов Сугарев - 177. едномандатен район София-град. (*Отсъства*)

Константин Георгиев Цанев - 178. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Методи Григоров Недялков - 179. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Александър Панайотов Каракачанов - 180. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Стефан Василев Стоянов - 181. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Боян Бранимиров Папазов - 182. едномандатен район София-град. (*Отсъства*)

Румен Илиев Воденичаров - 183. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Венцеслав Асенов Димитров - 184. едномандатен район София-град. (*Отсъства*)

Красен Стефанов Станчев - 185. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Янаки Боянов Стоилов - 186. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Стефан Владимиров Ралославов - 188. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Виктория Антонова Димова - 189. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Захари Тодоров Карамфилов - 190. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Драгомир Павлов Драганов - 191. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Владимир Христов Сотиров - 192. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Стелиян Илиев Стойчев - 193. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Тодор Петров Колев - 194. едномандатен район София-град. (*Отсъства*)

Ангел Любенов Ахрянов - 195. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Александър Асенов Джеров - 196. едномандатен район София-град. (*Отсъства*)

Георги Евдокиев Марков - 197. едномандатен район София-град. (*Отсъства*)

Михаил Асенов Михайлов - 198. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Румен Петров Данов - 199. едномандатен район София-град - (*не подписва*)

Петко Георгиев Огойски - 200. едномандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Асен Атанасов Златев - 1. Благоевградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Асен Борисов Райнов - 1. Благоевградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Братислав Димитров Талев - 1. Благоевградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Георги Георгиев Пирински - 1. Благоевградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Илия Харалампиев Конев - 1. Благоевградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Михаил Димитров Неделчев - 2. Бургаски многомандатен район - (*Отсъства*)

Павел Генев Мъзълков - 2. Бургаски многомандатен район - (*Отсъства*)

Петър Антонов Дертлиев - 2. Бургаски многомандатен район. (*Всички стават прави, бурни и продължителни ръкопляскания*)

Петър Михайлов Балабанов - 2. Бургаски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Светослав Стоянов Шиваров - 2. Бургаски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Стефан Илиев Стоилов - 2. Бургаски многомандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Стоян Стефанов Попов - 2. Бургаски многомандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Тодор Костов Бояджиев - 2. Бургаски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Атанас Неделчев Михайлов - 3. Варненски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Васил Петров Димитров - 3. Варненски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Виктор Георгиев Вълков - 3. Варненски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Георги Николов Митев - 3. Варненски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Емил Иванов Йоцов - 3. Варненски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Иван Войнов Войнов - 3. Варненски многомандатен район. *(не подписва)*

Илко Моис Ескенази - 3. Варненски многомандатен район - *(Отсъства)*

Любомир Стефанов Попов - 3. Варненски многомандатен район. *(Продължителни ръкопляскация)*

Петър Стефанов Обретепов - 3. Варненски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Тодор Стефанов Семов - 3. Варненски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Чавдар Йорданов Кюранов - 3. Варненски многомандатен район. *(Бурни ръкопляскация)*

Велико Живков Великов - 4. Великотърновски многомандатен район. *(Ръкопляскация, "Браво")*

Върбан Димитров Иванов - 4. Великотърновски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Георги Атанасов Спасов - 4. Великотърновски многомандатен район - *(Отсъства)*

Дончо Стоянов Дончев - 4. Великотърновски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Зоя Крумова Комитова - 4. Великотърновски многомандатен район. *(Обадила се е по телефона, че в момента не може да дойде, затова не подписва Конституцията)*

Иван Хараламбиев Иванов - 4. Великотърновски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Румяна Николова Шубскова - 4. Великотърновски многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Стефан Иванов Продев - 4. Великотърновски многомандатен район. *(Бурни, продължителни ръкопляскация)*

Борян Илиев Калчев - 5. Видински многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Емилия Тодорова Томова - 5. Видински многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

Мими Микова Виткова-Петкова - 5. Видински многомандатен район. *(Ръкопляскация)*

- Петър Кръстев Марков - 5. Видински многомандатен район - *(Отсъства)*
- Иван Запрянов Глушков - 6. Врачански многомандатен район - *(не подписва) (Викове: "У-у-у!")*
- Йордан Василев Зарчев - 6. Врачански многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Константин Дилчев Василев - 6. Врачански многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Огнян Димитров Пищиков - 6. Врачански многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Петър Кирилов Берон - 6. Врачански многомандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*
- Петър Маринов Пешев - 6. Врачански многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Петър Славков Стайков - 6. Врачански многомандатен район. *(Всички стават прави. Бурни, продължителни ръкопляскания)*
- Андрей Николов Андреев - 7. Габровски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Мария Захариева Стоянова - 7. Габровски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Марко Ганчев Маринов - 7. Габровски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Цанко Русев Цанков - 7. Габровски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Емил Асенов Чавдаров - 7. Габровски многомандатен район - *(Отсъства)*
- Калин Димитров Чавдаров - 8. Кърджалийски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*
- Мирослав Димитров Дърмов - 8. Кърджалийски многомандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*
- Нуредин Мехмедов Ахмедов - 8. Кърджалийски многомандатен район - *(Отсъства)*
- Пламен Александров Симов - 8. Кърджалийски многомандатен район.
- Ремзи Дурмуш Осман - 8. Кърджалийски многомандатен район - *(Отсъства)*
- Васил Кирилов Палакаркин - 9. Кюстендилски многомандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*
- Димитър Николов Мугафчиев - 9. Кюстендилски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Йордан Точев Кукуров - 9. Кюстендилски многомандатен район - (*Отсъства*)

Константин Димитров Косев - 9. Кюстендилски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Георги Мишев Иванов - 10. Ловенски многомандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Георги Христов Хиичев - 10. Ловенски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Иван Динчев Семков - 10. Ловенски многомандатен район - (*не подписва*)

Стефан Димитров Желязков - 10. Ловенски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Стою Дулев Стоев - 10. Ловенски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Кирил Ников Терзиев - 10. Ловенски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Никодим Антимов Попов - 11. Михайловградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Петър Александров Йорданов - 11. Михайловградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Розета Маркова Тодорова - 11. Михайловградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Цветан Иванов Цветков - 11. Михайловградски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Александър Стефанов Янчулев - 11. Михайловградски многомандатен район - (*Отсъства*)

Атанас Николов Узунов - 12. Пазарджикски многомандатен район - (*Отсъства*)

Георги Василев Крушаров - 12. Пазарджикски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Димитър Анастасов Виделов - 12. Пазарджикски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Спас Атанасов Мулетаров - 12. Пазарджикски многомандатен район. (*Бурни ръкопляскания*)

Стоян Георгиев Спасов - 12. Пазарджикски многомандатен район - (*Отсъства*)

Филип Георгиев Боков - 12. Пазарджикски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Иван Спасов Неврокопски - 13. Пернишки многомандатен район - (*Отсъства*)

- Кръстьо Горанов Анков - 13. Пернишки многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Ненко Викторов Темелков - 13. Пернишки многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Ценко Трифонов Цветков - 13. Пернишки многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Георги Константинов Христов - 14. Плевенски многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Георги Стойков Делийски - 14. Плевенски многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Иван Богданов Панталеев - 14. Плевенски многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Иван Цветанов Гинчев - 14. Плевенски многомащаден район - (*Отсъства*)
- Петко Благоев Станчев - 14. Плевенски многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Пламен Иванов Даракчиев - 14. Плевенски многомащаден район - (*Отсъства*)
- Стефан Веселинов Гайтанчиев - 14. Плевенски многомащаден район. (*Бурни ръкопляскация*)
- Христо Христов Ходжов - 14. Плевенски многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Александър Асенов Стамболийски - 15. Пловдивски многомащаден район - (*Отсъства*)
- Борис Илиев Димовски - 15. Пловдивски многомащаден район. (*Бурни ръкопляскация*)
- Венцеслав Стоянов Бълваров - 15. Пловдивски многомащаден район. (*Бурни ръкопляскация*)
- Георги Алексиев Иванов - 15. Пловдивски многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Григор Димитров Шинков - 15. Пловдивски многомащаден район. (*Продължителни ръкопляскация*)
- Димитър Иванов Баташов - 15. Пловдивски многомащаден район. (*Бурни ръкопляскация*)
- Емануил Иванов Манев - 15. Пловдивски многомащаден район. (*Ръкопляскация*)
- Жан Василев Виденов - 15. Пловдивски многомащаден район. (*Ръкопляскация*)

Златка Русева Русева - 15. Пловдивски многомандатен район - *(Отсъства)*

Иван Асенов Величков - 15. Пловдивски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Калинка Борисова Бонева - 15. Пловдивски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Матушка Стефанова Аврамова - 15. Пловдивски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Петко Симеонов Петков - 15. Пловдивски многомандатен район. *(Бурни продължителни ръкопляскания, част от депутатите стават прави)*

Петър Захариев Корнажев - 15. Пловдивски многомандатен район. *(Бурни продължителни ръкопляскания)*

Росен Хубенов Стоилов - 15. Пловдивски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Славян Стефанов Сапарев - 15. Пловдивски многомандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*

Христо Иванов Христов - 15. Пловдивски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Георги Георгиев Минчев - 16. Разградски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Мирослав Рапков Коларов - 16. Разградски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Хюсеин Юмер Хасан - 16. Разградски многомандатен район - *(Отсъства)*

Юлий Юлиев Бахнев - 16. Разградски многомандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*

Георги Аврамов Димов - 17. Русенски многомандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*

Дончо Кънев Каракачанов - 17. Русенски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Крум Къпчев Хорозов - 17. Русенски многомандатен район - *(Отсъства)*

Нешка Стефанова Робева - 17. Русенски многомандатен район. *(Бурни ръкопляскания)*

Петър Петров Слабаков - 17. Русенски многомандатен район. *(Бурни ръкопляскания, някои от народните представители стават прави)*

Руденко Радев Йорданов - 17. Русенски многомандатен район. *(Ръкопляскания)*

Светослав Колев Мичев - 17. Русенски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Георги Николов Николов - 18. Силистренски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Ненчо Маришов Ненчев - 18. Силистренски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Петър Петров Илиев - 18. Силистренски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Раджеб Салих Садък - 18. Силистренски многомандатен район - (*Отсъства*)

Димитър Иванов Кайраков - 19. Сливенски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Иван Кръстев Кръстев - 19. Сливенски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Мануш Романов Демирев - 19. Сливенски многомандатен район - (*Отсъства*)

Снежана Дамянова Ботунарова - 19. Сливенски многомандатен район - (*Отсъства*)

Съби Йорданов Големанов - 19. Сливенски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Васил Георгиев Коларов - 20. Смолянски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Георги Иванов Иванов - 20. Смолянски многомандатен район. (*Бурни, продължителни ръкопляскания, част от народните представители стават прави*)

Димитър Борисов Езекиев - 20. Смолянски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Росица Атанасова Сбиркова - 20. Смолянски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Г-жа Росица Сбиркова поднася Конституцията на рождения си ден. Честито! (*Бурни ръкопляскания*)

Азаря Призенти Поликаров - 21. многомандатен район София-град. (*Продължителни ръкопляскания*)

Александър Христов Димитров - 21. многомандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Анжел Раймонд Вагенщайн - 21. многомандатен район София-град. (*Бурни ръкопляскания*)

Богдан Боянов Атанасов - 21. многомандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Борис Тодоров Колев - 21. многомандатен район София-град. (*Продължителни ръкопляскания*)

Валери Нисимов Петров - 21. многомандатен район София-град. (*Бурни, продължителни ръкопляскания, всички народни представители стават прави. Възгласи: "Валери, Валери!"*)

Васил Владимиров Гьорев - 21. многомандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Васил Любомиров Костов - 21. многомандатен район София-град - (*Отсъства*)

Велко Вълканов Иванов - 21. многомандатен район София-град. (*Бурни ръкопляскания, част от народните представители стават прави*)

Венелин Христов Цапков - 21. многомандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Георги Константинов Липовански - 21. многомандатен район София-град - (*Отсъства*)

Георги Стефанов Петров - 21. многомандатен район София-град - (*Отсъства*)

Добрин Спасов Илиев - 21. многомандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Елена Петрова Кирчева - 21. многомандатен район София-град. (*Продължителни ръкопляскания*)

Леа Пепо Коен - 21. многомандатен район София-град. (*Продължителни ръкопляскания*)

Любомир Лалов Иванов - 22. многомандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Йосиф Петров Лалов - 21. многомандатен район София-град. (*Бурни, продължителни ръкопляскания. Всички стават прави. Господжа Мими Виткова му поднася цвете. В момента, в който господин Йосиф Петров полага подписа си, на светлинното табло се изписва цифрата 267. Бурни продължителни ръкопляскания. Всички депутати отново стават прави. Господин Йосиф Петров отваря подадената му бутилка шампанско и пие от нея. Дълги, нестихващи бурни ръкопляскания. Спонтанни възгласи: "Конституция - Конституция!", "Честито!". Председателят Николай Тодоров и Йосиф Петров сърдечно си стискат ръцете и се прегръщат. Възгласи: "България - България!", "Демокрация - демокрация!". През цялото това време ръкоплясканията не стихват.)*

Надежда Ганчева Давчева-Илчева - 21. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Светослав Димитров Славов - 21. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Николай Генчев Павлов - 21. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Соломон Исак Паси - 21. многомандатен район София-град. Господин Паси е депозирал едно заявление със следното съдържание:

"До господин председателя на Великото Народно събрание.

Уважаеми господин председателю, неотложен задграничен ангажимент не ми позволява да бъда в България между 9и 22 юли. Независимо от това бих желал изключително силно щото да мога да упражня правото си на глас по новата Конституция.

В случай, че Великото Народно събрание прецени, че е възможно и допустимо, бих бил щастлив да упражня правото си на глас след тази дата.

Вярвам, че и други депутати споделят същите тежкения.

8 юли 1991 г. С почит: (п) Соломон Паси"

(Бурни ръкопляскания)

Стефан Стефанов Златев - 21. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Теодоси Димитров Томов - 21. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Юрий Митков Борисов - 21. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Ясен Иванов Златков - 21. многомандатен район София-град - *(Отсъства)*

Борис Стефанов Спириков - 22. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Георги Стефанов Тамбуев - 22. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Дончо Стоянов Иванов - 22. многомандатен район София-град. *(Ръкопляскания)*

Иван Николов Пушкаров - 22. многомандатен район София-град - *(Отсъства)*

Илиян Борисов Цветков - 22. многомандатен район София-град - *(Отсъства)*

Милан Дренчев Лазаров - 22. многомандатен район София-град - *(Отсъства)*

Соня Крумова Младенова - 22. многомандатен район София-град. (*Ръкопляскания*)

Васил Димитров Николов - 23. Старозагорски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Елка Георгиева Копстапнинова - 23. Старозагорски многомандатен район - (*Отсъствава*)

Иван Димов Зънзов - 23. Старозагорски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Ира Илиева Антонова - 23. Старозагорски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Леда Гео Милева - 23. Старозагорски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Лъчезар Тенев Шиков - 23. Старозагорски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Росен Динев Михайлов - 23. Старозагорски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Сиво Иванов Чапаров - 23. Старозагорски многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Тодор Колев Костов-Кавалджиев - 23. Старозагорски многомандатен район - (*Отсъствава*)

Васил Иванов Куртев - 24. Толбухински многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Георги Атанасов Желев - 24. Толбухински многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Никола Гочев Проданов - 24. Толбухински многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Петко Стефанов Захариев - 24. Толбухински многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Савка Николова Йовкова - 24. Толбухински многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Кольо Георгиев Колев - 24. Толбухински многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Стефан Вълканов Стоилов - 25. Търговишки многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Хасан Мустафов Шабанов - 25. Търговишки многомандатен район. (*Ръкопляскания*)

Юнал Саид Лютфиев - 25. Търговишки многомандатен район - (*Отсъствава.*)

Василка Кирилова Костова - 26. Хасковски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Георги Дончев Тодоров - 26. Хасковски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Добри Денков Добрев - 26. Хасковски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Кирил Кирилов Маричков - 26. Хасковски многомандатен район - (*Отсъ-ства*)

Коста Петков Стоев - 26. Хасковски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Крум Спасов Неврокопски - 26. Хасковски многомандатен район - (*Отсъ-ства*)

Стела Димова Бачийска - 26. Хасковски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Адем Хюсеин Кенан - 27. Шуменски многомандатен район - (*не подписва*)

Илко Александров Ялъмов - 27. Шуменски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Мариела Николаева Митева - 27. Шуменски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Миланчо Петров Колев - 27. Шуменски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Михаил Иванов Петков - 27. Шуменски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Петър-Емил Иванов Митев - 27. Шуменски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Атанас Николов Кехайов - 28. Ямболски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Димитър Гергиев Пенчев - 28. Ямболски многомандатен район - (*Отсъ-ства*)

Елена Бориславова Поптодорова-Петрова - 28. Ямболски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

Кирил Стоянов Желев - 28. Ямболски многомандатен район. (*Ръкоп-ляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ (звони):

Някои от депутатите не са използвали своите карти. Има грешка. Гласу-вали са 309 народни представители (*ръкоп-ляскания*). 309 са гласували за Кон-ституцията независимо от тези, които са изявиши своето желание. С това ние можем да приемем Конституцията, тъй като това решително превишава две-

те трети, предвидени по правилника - чл. 87, ал.3. Списъците се предоставят на съответните депутати, които поради отсъствие не са могли да гласуват, и които биха желали да се запишат допълнително, без това да се отрази на приемането на Конституцията.

Конституцията е приета! *(Продължителни ръкопляскания, ставане на крака, депутатите запяват химна на Република България)*

(Продължителни ръкопляскания и скандиращия "България, България! Демокрация, демокрация")

Уважаеми народни представители! Уважаеми господин президент! Уважаеми гости!

Днешният политически акт на Великото Народно събрание има историческо значение. Приета е новата Конституция на Република България. Тя поставя правнополитическите основи на парламентарната демокрация. Новата Конституция на Република България е плод на продължителни усилия на народните представители, на научни дейци и други специалисти, които се отнекоха творчески и ползотворно към поставената задача. Тя е резултат от задълбочени проучвания на нашия и чуждестранния опит в областта на конституционното строителство. Израз на нов подход към законодателското творчество, на смели и свежи идеи, както и на разумни компромиси. Имаме пълното основание да бъдем доволни от своята работа. Вярвам, че доволен ще бъде и българският народ, който ни възложи тази задача. *(Бурни ръкопляскания в залата)*

Намираме се на преход от една отечена тоталитарна политическа и икономическа система към демокрация и наварно стонаство. Конституцията, която приехме, не само отразява особеностите на този исторически момент, но тя ще служи и за изпълнението на задачите, които стоят пред нас. С подписването на новата Конституция е направена голяма крачка към влизането на България със свой принос в съвременна Европа. *(Ръкопляскания)*

Госпожи и господа! Скъпи колеги! Сега всичко зависи от това, доколко сме подготвени за този исторически шанс, който трябва да използваме с ясното съзнание за отговорност, умно и с достойнство. Ние можем да разберем значението на този час само, ако си припомним собствения си печален опит от авторитарните режими. Нашият народ преживя събития, които донесоха на много огромни страдания, лишения и отчаяния. В нашата история застанаха едно до друго героизмът и предателството, достойнството и униженията, създанието и разрушението. С този исторически тежък, но неотделим товар от нашата история ние преживяваме и сегашния преходен период.

Ще минат години и от висотата на историята ще бъде направена справедлива и вярна оценка на днешното събитие, но едно със сигурност можем да

твърдим: в българското общество и държавност трайно са вградени политическият плурализъм, свободата на личността, демокрацията, личният и общественят просперитет. И ако до днес ние отстоявахме гражданския мир преди всичко благодарение на политическата мъдрост и отговорност на основните политически сили, то вече ще разполагаме с правните гаранции и механизми на демокрацията, заложили в новата Конституция.

Уважаеми дами и господа! Позволете ми да изразя от мое име и от името на Бюрото на Великото Народно събрание огромното си уважение и благодарност към ръководителите на парламентарните политически сили и техните фракции за проявената мъдрост, мъжество, чувство за гражданска и национална отговорност. Аз лично съм убеден, че извършихме голямо дело. Не искам да избързвам да го нарека велико, защото вярвам, че скоро това ще бъде обща оценка и признание.

Засега ни стига моралното удовлетворение и чувството за изпълнен дълг.
(*Ръкопляскация в залата*)

Днешният ден ще остане завинаги в нашата история като ден на Конституцията на демократична България (*Ръкопляскация*).

Да пребъде българският народ и българската държава! (*Ръкопляскация*)
(*Депутатите стават на крака, продължителни ръкопляскация. Госпожа Клара Маринова влиза в залата с букет червени карамфили и поздравява Председателството на Великото Народно събрание и депутатите*)

КЛАРА МАРИНОВА: Позволявам си да взема думата без разрешение. Точно-точно голяма група граждани, които са изключително доволни от ползотворната работа на Великото Народно събрание казваха: "Браво юнаци! Честита Конституция!" Това са цветя от граждани. (*Показва сноп от червени карамфили*) (*Бурни ръкопляскация*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Методи Недялков - парламентарна група на БЗНС - единен.

(*Посрещнат с бурни ръкопляскация и малцинството станали на крака*)

МЕТОДИ НЕДЯЛКОВ: Уважаеми господин президент! Уважаеми господин председателю на Великото Народно събрание! Уважаеми гости и граждани, дами и господа! На нас народните представители от парламентарната група на Българския земеделски народен съюз - единен, завършекът на работата на Великото Народно събрание, увенчан с приемането на нов основен закон - Конституцията на Република България, е важен исторически момент в новата история на българската държава. Той е исторически, защото смятаме, че от него започва действителният истински преход към заветното демократично общество на българската нация.

Страхаме се, според силите си и съобразно волята на избирателите, да допринесем за създаването на Конституцията. Нашата борба оттук нататък ще бъде за утвърждаване в обществото на човсколюбивата земеделска идеология. Ще продължат и нашите усилия за усъвършенстване на Конституцията, ако в своето прилагане тя покаже, че има недостатъци.

Уверени сме, че ще имаме подкрепата на българския народ и на всички демократични политически сили. И в резултат на това ще тържествува свободолюбивият и демократичният български дух и ще бъде постигнато благодействието на нацията. *(Бурни продължителни ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Стефан Златев от парламентарната група на Българската социалдемократическа партия.

СТЕФАН ЗЛАТЕВ: Уважаемо Бюро на Великото Народно събрание! Уважаеми колежки и колеги народни представители! Уважаеми господин президент! Скъпи гости, госпожи и господа! Ималини в съдбините на всеки народ, които остават в неговата история, някои от тях веднага, други биват осъзнати впоследствие. Аз считам, че въпрос на бъдещето е да осъзнаем реалното величие на този ден, неговото реално значение за българския народ. Българската социалдемократическа партия в навечерието на своята стогодишнина може да каже едно - ние винаги сме се борили по парламентарен път, чрез законност за нашите идеи. И в това ние винаги сме били оброчувани. Сега тези, които бяха нашите основни врагове, признаха своята грешка, признаха правотата на социалдемократията.

Защо подписахме тази Конституция? Защото първо ние, борците за демокрация, в редиците на Съюза на демократичните сили бяхме тези, които на "кръглата маса" настоявахме за нова Конституция, за Велико Народно събрание, което да я разработи и приеме, настоявахме по законов ред, чрез правова държава да изградим новото демократично бъдеще на тази страна. *(Ръкопляскания)*

Горди сме, че цялата социалдемократическа парламентарна група с много малко изключения устоя на натиска и в момента тук, всички ние заедно подписахме новата Конституция. *(Възгласи: "Браво". Бурни ръкопляскания.)*

Подписахме я в името на България и на българския народ, водени от трите символа, от трите лозунга на българската социалдемократия, както и на Световната социалдемократическа общност - "Свобода, справедливост, солидарност". Затова ще се борим винаги! *(Бурни ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Георги Аврамов от името на парламентарната група "Екологичност".

ГЕОРГИ АВРАМОВ: Уважаеми господин председател! Уважаеми господин президент! Дами и господа народни представители! Уважаеми гости! Днес ние от парламентарната група на политическия клуб "Екогласност" подписахме Конституцията на България убедени, че с този акт окончателно ще отхвърлим тоталитарната система, поставяйки демократичния процес на законова основа.

Ние подходихме сериозно и отговорно към изработването на обществения договор. Работихме по 10-15 часа, по смятам, че това, което днес завършихме, си заслужаваше усилията.

Аз и моите колеги знаем, че не сме направили съвършена Конституция, но тя е по-добра от много европейски. *(Ръкопляскания)*

В тази Конституция заложихме основните права на гражданите, залегнали в Международната харта за правата на човека. Гарантирахме частната собственост, политическия плюрализъм, избирането на местоживеенето, пътуването вън и вътре в страната, свободата на словото и печата, достъпа на информация и редица други права.

България е страна по Пакта за гражданските и политическите права и Пакта за икономическите и социалните и културните права още от 1976 година. Но реално те от днес станаха част от вътрешното ни законодателство.

Затова накрая ще ви цитирам чл. 1 от Всеобщата декларация за правата на човека:

"Всички хора се раждат свободни и равни по достойнства и права. Те са надарени с разум и съвест и следва да се отнасят помежду си в дух на братство".

Благодаря ви. *(Бурни ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Александър Каракачанов от името на парламентарната група на Зелената партия.

(Посрецинат с ръкопляскания)

АЛЕКСАНДЪР КАРАКАЧАНОВ: Уважаеми български граждани! Уважаеми колеги народни представители! В ръцете си в момента държа една клетва, с която ние влязохме в това Народно събрание и в която ние се заклехме. В нея пише няколко думи, заради които ние останахме в този парламент. А те са следните:

"Винаги ще помня, че няма нищо по-свято и по-високо от истината, свободата и демокрацията".

Заради нея ние останахме в този парламент. *(Бурни продължителни ръкопляскания)*

С тази клетва се заклеха 400 народни представители. Някои от тях напуснаха, те пожелаха да поемат пътя на революцията. Аз не приемам този път в

края на XX век. Аз не приемам насието. Ние, моите колеги, не приемаме също така нови революционери в края на XX век, нови деветосептемврийци. Ние не искаме да се повтори тази история. *(Бурни ръкопляскания)*

Но дали те са прави? Нека това да го реши именно историята. Нека тези, които мислят различно, да могат да казват това, което мислят и да не бъдат обвинявани от други, които не възприемат тяхното мнение. Ние това го искахме, аз и моите колеги, приятели от Зелената партия, също от "Екогласност" и от много други, още по времето когато беше опасно да се излезе по улиците. Ние това го искаме и го отстояваме сега, когато зовът на улицата е също така силен. Но ние го отстояваме, защото, макар и да уважаваме зова на улицата, за нас е по-важен зовът на собствената ни съвест. И затова ние сме в този парламент.

И с това, което искам да завърша, е да кажа какво мислим за тази Конституция.

Каквата и да е тази Конституция тя е по-добра от "живковската". Тя е по-добра от Конституцията, с която се утвърждаваше тоталитаризмът. Така че ние не можем да не подпишем тази Конституция. Каквата и да е тази Конституция, тя е крачка напред и в тази Конституция е истината, и е записано основното, което отстояваше СДС. Ние тази Конституция не можехме да не я подпишем. *(Ръкопляскания)*

Защото ние считаме, че е по-добре да се направи нещо, отколкото да не се прави нищо и това да се украсява с революционни фрази. *(Възгласи "Браво". Бурни ръкопляскания.)*

И накрая, днес победи парламентаризмът. Парламентаризмът, който ще трябва на нас, демократите. *(Ръкопляскания)* Нека историята да ни бъде съдник. И макар да не съм вярващ ще кажа: "Бог да пази България". *(Бурни продължителни ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Георги Тамбуев от парламентарната група "Национално съгласие".

ГЕОРГИ ТАМБУЕВ: Уважаеми председател на Великото Народно събрание, уважаеми господин президент, колеги, колежки, дами и господа! Цялата група "Национално съгласие" подписа Конституцията с ясното съзнание, че по този начин ние изпълняваме дълга към нашите избиратели и към българския народ. За нас това е този обществен договор, който ще даде възможност да се консолидира нашата нация за осъществяване на мирния преход. Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Петър Таслаков от името на група представители, които понастоящем не са включени в парламентарни групи.

ПЕТЪР ТАСЛАКОВ (*посрецинат с ръкопляскания*): Благодаря. Благодаря, господин председателстващ, екселенц, скъпи гости и скъпи колеги! Натова-рен съм от името на тези депутати, които поради политическата конюнктура бяха най-много атакувани и лишени от правото да встъпват от името на партията, в която влязоха по чисти убеждения. Но тъй като сме привърженици на демократизма и парламентаризма, ние останахме в този парламент да засвидетелствуваме, че истинската демокрация и свобода в тази държава могат и трябва да започнат и да завършат със законодателните актове, приети в тази зала, от това Велико Народно събрание! (*Много бурни и продължителни ръкопляскания и възгласи: "Браво!"*)

Приехме с въодушевление новата българска Конституция. Искам да си послужи с евангелски текст: "От този ден, тази Конституция ще бъде камъкът, о който ще се препъва всеки, който иска с нечисти мисли, с нечисти помисли, с нечисти желания за власт да възстановява нещо, което е минало и кошмарно за нашия народ! (*Бурни ръкопляскания и възгласи: "Браво!"*) Камъкът, който отхвърлиха зидарите", се казва в Евангелието. И видяхме защитници на такива лъжезидарски настроения, те снощи се изразиха отново по Българската телевизия, ще стане крайъгълен и глава на тълпа. Ъгълът на нашата държавност ще бъде тази Конституция и никоя друга! (*Бурни ръкопляскания*)

И още няколко думи. Ние бяхме като алпинисти и както за алпинистите има един много стръмен, не, един ужасен скален венец, един скален отвес, наречен айгер - там е пробният камък за качествата на всеки добър скален катерач. (*Възгласи: "Браво!", "Петъл!"*) Ние изкачихме парламентарния айгер на българския парламентаризъм и спокойно можем да кажем, че сега сме на върха и го увенчаваме с пирамидата, наречена Нова българска Конституция. (*Ръкопляскания*)

Но аз искам да попитам и как да се върна към алпинизма. Алпинистите са свързани като с пълна връв с едно въже - осигурителното въже. Много рядко има хора страхливи, може да ги наречем и пошпи, в зависимост как ще се интерпретират нещата, които откачат осигурителното въже, откачат карабинера си, оставят своя приятел да се катери или да стои на отвеса, а те слизат долу. И когато той въпреки всичко се изкачи на върха, те започват да твърдят, че изкачването е некачествено или е извършено кой знае как, и героите всъщност са те. (*Много бурни ръкопляскания и възгласи: "Браво!", всички се смеят и ръкопляскаат*)

В алпинизма е леко. С такива хора после никой не желае да се обвърже и да прави нова алпийска свързка. (*Възгласи: "Браво!" и ръкопляскация*)

Но аз искам да кажа на целия български народ. Народе български, предтоят избори, не бъдете толкова лековерни! Не вярвайте на тия, които изоставят в най-критичен момент своите приятели и предпочитат да ги ругаят с най-долни фрази! Вярвайте на тия, които въпреки всичко остават и довършват делото си! (*Бурни и продължителни ръкопляскация*)

А към тези, които все още се колебаят и не подписват Конституцията, аз ще им припомня леко изменени две фрази на двама велики българи. Първата е на великия Отец Паисий Хилендарец: "О, неразумни юроде, поради что се срамиш да си сложиш подписа под тази Конституция?" (*Бурен смях и ръкопляскация в залата много продължителни*) И второто ми обръщение - думите на нашия възрожденец Йосиф Братани: "И на погнусимися ради (той е имал предвид, не искам да обиждам декоративната и красивата част на човечеството, защото ще го изменя и пак ще повтори)... И на погнусимися ради антипарламентарних враговщици!" (*Смях в залата и ръкопляскация*)

Ще завърша. Някога юдените получиха скрижалите, дадени от бога на Синайската планина на Моисей. Нека всеки един от вас, които днес стоиме в тази зала, да се чувствава един Моисей, който в този момент слиза от Синая, Синайската планина на българската държавност и държи в ръката си повите скрижали на новия български завет - новата българска демократична Конституция.

Да е честита, защото само тя може да ни гарантира свободата и демокрацията!

Но нека българският народ знае, най-трудно се живее, когато си свободен. (*Глас: "Браво!"*) Затворникът не мисли за хляба си, на него му се дава коматът хляб, дава му се супата, дава му се и ранраната затворническа дреха. Свободният човек трябва сам да си изкарва хляба, сам да се бори с живота! Този, който иска свободата, трябва да бъде готов да пожертвува временно своето спокойствие и да поживее малко труден живот. А ние не го преживеем. Но вече сме уверени - имаме нова Конституция, ще имаме и демокрация! Благодаря ви за вниманието. (*Много бурни и продължителни ръкопляскация, в залата почти всички стават на крака и приветствуват Петър Таслаков с ръкопляскация и възгласи: "Браво!"*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Румен Георгиев, от парламентарната група на Социалдемократическа платформа "Европа".

РУМЕН ГЕОРГИЕВ: Уважаеми дами и господа народни представители, уважаеми господин президент, драги гости! От името на парламентарната група на Социалдемократическа платформа "Европа" имам честта да заявя, че всич-

ки ние без отсъствие сложихме подписа си под новата Конституция с твърдото убеждение, че тя полага основите и открива широки перспективи пред смяната на тоталитарната политическа и икономическа система по цивилизован, парламентарен и законен път.

Когато преди повече от една година ние, народните представители в Седмото Велико Народно събрание, пристъпихме прага на тази зала, едва ли сме си представяли всички трудности и перипетии, през които трябваше да преминем, за да достигнем до днешния тържествен ден. Толкова по-голямо може да бъде удовлетворението от това, че полагайки подписа си под първия от близо половин век демократичен основен закон на България, днес, 12 юли 1991 г., ние изпълнихме голямата задача, за която бяхме изиратени и дадохме своя принос в стремежа на българското общество към идеалите на свободата, справедливостта и солидарността.

С надеждата, че и депутатите на парламентарната група Социалдемократическа платформа "Европа" дадохме своя скромни принос за успешното изработване на новия основен закон, чрез подписа си ние потвърждаваме нашата подкрепа на Конституцията, убедени, че от днес Република България има демократична, европейска Конституция, в която са залегнали постиженията на човечеството по отношение на правата, свободите и достойнството на гражданите.

От днес, благодарение на новата Конституция, пред Република България се откриват нови възможности да заеме своето заслужено място сред съвременните европейски демокрации. От днес благодарение и на новата Конституция, ние вече не сме поданици, а граждани на Република България.

Да ни е честита новата Конституция! *(Ръкопляскация)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Славян Сапарев от парламентарната група на Федерацията на клубовете за гласност и демокрация.

СЛАВЯН САПАРЕВ: Господни президент, госпожи и господа, колеги! Присъствуваме на един звезден миг от историята на България. Днес смяната на системата става необратима.

За нас, които в изминалите месеци се учихме на демокрация и на законодателство, които надникнахме в коридорите на властта и видяхме, че морето не е до колене, които бяхме на границите на отчаянието и все пак вярвахме в силите си, за нас, които смятаме, че и в политиката трябва да има морал, колкото и трудно да е това, за нас, които считаме, че само по демократичен път можем да изградим демократична държава, за нас тази Конституция е една изстрадана крачка напред.

Когато ни избраха, ние обещавахме. На нас ни вярваха. Ние честно оправдахме оказаното доверие. Създадохме първата демократична Конституция на бившия соцлагер. *(Ръкопляскация в цялата зала)*

Живеем в странна, особена страна. Тук винаги е имало демагогия и партизанщина. Разсъждавайки върху особеностите на националния ни характер, смятам, че винаги ще има в тази страна "стояндемократи", "йордандемократи", *(смях в залата)* тренчевисти и амбаревисти. *(Ръкопляскация и смях в залата)* И това е естествено, нека това да не ни смущава, това не е толкова важно. Ние изпълнихме своя дълг.

Мъжете издържаха и подписаха, а бабите се застраховаха. *(Силни ръкопляскация)* От нашата парламентарна група не подписа само един човек. В замяна на това при нас дойдоха двама мъже. *(Ръкопляскация)*

Колеги и сънародници, отваря се нова страница в историята на България. На нас сега ни предстои смяна на азиатския стереотип, смяна на житейската нагласа, на ориенталските нрави. Чака ни работа. "Битълсите" пеят: "Летит би" - да бъде за доброто на България!

Благодаря за вниманието. *(Силни ръкопляскация)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Има думата Петър Дертлиев от името на Съюза на демократичните сили. *(Ръкопляскация)*

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ: Господин президент, дами и господа! Така се случи, че много съдбовни събития в живота ми са свързани с този парламент много отдавна.

Преди 55 години маса народ студенти тръгнахме от Университета "Кирил и Методий". Пред мен двама юнаци, високи като вършина, някои от вас ги знаят - Владо Вампирски и Сашо Бояджийски. Тонът деп, облечени в пардесюта. Викам си: тези пък баровци сега за какво толкова са се издокарали. Закачих ги, а те само ми се усмихнаха. Приблжихме Народното събрание - Борис III, министрите, генералите, българските побии. Изведи ги под пардесюто на Сашо Бояджийски се измъкна един плакат "Да живее Конституцията" и ние с млади гърла ревахме: "Да живее Конституцията" *(ръкопляскация)* и запяхме с буйната си младост "Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира!".

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: ... той не умира! Браво, Дертлиев! *(Силни възгласи в залата и бурни ръкопляскация)*

ПЕТЪР ДЕРТЛИЕВ: И отново, и отново "Да живее Конституцията" и "Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира". Смугени стражарите не ни направиха нищо. На 6 септември ни свиха с конете и след това ни прибраха. И си платихме, и пяхме малко по-тъжна песен, но завинаги остана това "Тоз, който падне в бой за свобода, той не умира" и ние никога няма да го забравим, защото от

този парламент ние изпратихме Никола Петков със същата песен! И той не умря, защото *(ораторът е прекъсван от силни викове и бурни ръкопляскания)*, защото този народ е давал герои! *(Силни викове "Браво!" и продължителни ръкопляскания)*

Защото тежко на народ, който има нужда от герои! Но още по-тежко на народ, който в тежки дни не може да намери своите герои! България ги е имала! Имала е тежки дни, но винаги е намирала своите герои - мъжете и жените, които смеят да отправят предизвикателство на съдбата и да кажат: "Смеем, можем, ще го постигнем!".

Направихме Конституция. Укори, критики колкото щеш. Едни, които страшно любеха държавата и виждаха само държавата като единствен фактор в живота на обществото, а човека винтче, сигурно са недоволни. Много малко държава има в тази Конституция.

Други пък нищепански любители на сирьчовека хенген не искат да има държава, страшно им е неприятна! За тях, на тях едно общество на джунглата им трябва, където силният и алчният ще господства! Господа, няма да я бъде! България няма да бъде страна, в която безсрамният, само силният, но алчен, ще господства! България няма да бъде джунгла! България няма да бъде страна, в която безсрамният, само силният, но алчен, ще господства! България ще бъде България на българите! *(Бурни и продължителни ръкопляскания)*

А тази дума "социален" колко ядове ни създаде в комисията. Социален - равно на социалистически, равно на комунистически, равно на КГБ и т.н. Какви ли не опловки получихме за тази дума "социален", но доживяхме, приятели, един от тези, които най-много викаха против това да каже: "Ама, и ние сме за социално пазарно стопанство". *(Смях в залата)* А пък един друг много хубаво да каже: "Нашият лозунг е свобода, справедливост, солидарност" на социалдемократите. Дали не са го подучили някъде при разходките му из Запад, да видят, че и там думата "социален" не е равна на социалистически, но е социален, а не антисоциален.

Какво да правя, приятели? На кривите очи всичко им е криво! *(Смях в залата)* Нека не харесват Конституцията. Всеки от вас има една любима песен. Моята е песента за Балканджи Йово.

Слушай, Балканджи Йово, глава си давам, знаме не предавам! *(Ръкопляскания)* Глава си давам, знаме не предавам - знамето на свобода!

Един народен представител, тежко болен, ми каза: "На посылка ще ме донесат, но ще дойда да гласувам". Седя две седмици на системи, махна системата и дойде да гласува. *(Залата е взривена на ръкопляскания)* Поклон, Пирине! *(Залата се изправя на крака и продължава дълго да ръкопляска)*

Той не дойде тук да прави театър, не дойде тук да прави политическа кариера. Той дойде тук - гражданинът и българинът, потомъкът на Балканджи Йово. *(Ръкопляскания)*

Навън този мой приятел ми каза: "Каквото и да стане с мен, не предавайте свободата!" Обещавам ти, приятелю мой, няма да я предадем, защото България ще бъде свободна днес, утре и во веки веков, защото има мъже, които знаят да я бранят. *(Бури ръкопляскания)*

Минахме много подводни течения, много бури. Родино, изправени пред теб, с чест можем да кажем: Направихме венчико, което можем с нашите човешки сили. Родино, ето основния закон - Конституцията, който гарантира мира, бъдещето и свободата на този народ. Поклон, родино, ние сме твои днес и во веки веков. *(Всички стават прави. Бури, продължителни ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на Нора Ананиева - председател на парламентарната фракция на Българската социалистическа партия.

НОРА АНАНИЕВА *(посрещната с ръкопляскания):* Уважаеми колеги народни представители, уважаеми господин президент, уважаеми господин министър-председател, драги журналисти, граждани и гражданки на Република България, които следихте нашата работа и които се радвате днес заедно с нас, другарки и другари, които обичате да ни казвате така!

Новата Конституция на Република България е факт и този факт не се влияе нито от апологетиката, нито от отрицанието, нито от тона, нито от мястото или поста на онези, които нямаха достатъчно сили, за да приемат реалността, нито достатъчно душевна щедрост, за да се зарадват на плодовете на едногодишната парламентарна работа, за да потърсят в тази Конституция голямата надежда за бъдещето на своята родина.

"Победителите не ги съдят" - казва една древна мъдрост. А самият факт на този заключителен акорд в приемането на новата Конституция е една несъмнена победа, победа над догми и предразсъдъци, победа над вражда и конфронтация, победа в състезанието с времето, победа над самите нас.

За Българската социалистическа партия и нейната парламентарна фракция приемането на Конституцията е логичен завършек на цял етап от пътя, по който тя пое на 10 ноември 1989 г., на отказ от тоталитаризма и монопола върху властта, на демокрация и правова държавност. И за тези, които твърдят, че не сме се променили, и за тези, които ни критикуват, че много сме отстъпвали, участието ни в подготовката и приемането на новата демократична Конституция е най-убедителният отговор.

Българската социалистическа партия не вижда своята роля в служба на България, реализацията на своите цели като лява Социалистическа партия извън демокрацията, извън парламентаризма, извън конституционния строй, който утвърдихме днес с приемането на новата Конституция.

Днешният тържествен акт е тържество на пътята за мирен преход, за ненасилие, за национално съгласие. Днес повече от всякога сме убедени, че друг разумен път за България няма. Заслужава си в този миг да се обърнем към припряните критични на Конституцията - нека видят и оценят главното - България и българският народ правят огромна, решаваща крачка за промяна на системата, но тя далеч не изчерпва този сложен, многопластов, често болезнен и труден процес. От всички българи, от всички демократични сили на този народ, от нашите усилия и съгласие ще зависи дали този процес ще бъде стабилен и необратим.

Новата Конституция отразява и съдържа в себе си целите и възжеланията на възрожденците, на поборниците за българската независимост, за чиста и свята република, на безбройните мъченици на българската демокрация, които този народ е дал, за да заслужи правото си да живее в условията на свобода и народовластие.

С този нов и демократичен основен закон България потвърждава решимостта си и правото си да стане пълноценен и активен член на семейството на демократичните народи. С тази Конституция ние не тръгваме към Европа, ние сме в Европа (*ръкопляскания*), ние сме неразделна част от нейното безценно духовно, материално и обществено-политическо наследство, от нейното бъдеще.

Уважаеми колеги народни представители! Един ден безпристрастните изследователи ще се взират в текстовете на тази Конституция, за да откриват техните несъвършенства. Но онези, които са достатъчно мъдри, за да знаят, че съвършенството е непостижимо, не търсят не буквата, а духа, не текста, а волята, която го е сътворила. Ние сътворихме този конституционен документ, създадохме го като плод на компромиса и на постигнатото съгласие. Новата българска Конституция доказва способността на преобладаващата част от депутатите във Великото Народно събрание да се издигнат над партийните си пристрастия в името и за благого на България. И нищо, че в мига, в който празнуваме, аз се въздържах да целуна доктор Дервишев, за да не стане това повод за спекулации (*ръкопляскания*), нищо, че ние все още сме въздържани един към друг. Обичам една мисъл на голямата писателка Жорж Санд, която казва, че нищо в този живот не може да се сътвори без любов. Аз мисля, че ние създадохме този документ с политическа воля, с разум и с обич към България. Да се

надяваме, че нашият народ ще го посрещне също с волята за промяна, със своя разум и с обичта, която носи в сърцето си. И именно тази обич ще предопредели щастливата съдба на Конституцията, а с това и щастливата макар и трудна съдба, на българската демокрация.

На добър час в новата конституционна ера на Република България. (*Депутатите стават прави. Бурни, продължителни ръкопляскания*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Давам думата на господин Димитър Попов - министър-председател на Република България.

ДИМИТЪР ПОПОВ (*посрещнат с ръкопляскания*): Дами и господа народни представители, уважаеми господин председателю на Република България, братя и сестри българи!

Новата Конституция на България се роди. Тя вече е факт и не може да бъде поставена под съмнение. (*Ръкопляскания*) Родихте я вие, вие бяхме съпричастни на този процес. Тя не е наша само, тя е и нашата е Конституция на целия български народ. (*Ръкопляскания*)

Обяснимо е, необходимо е и не бихме искали да не може, да не спорим, да няма остри конфликти, да няма сблъсъци на идеи и на виждания за съдържанието на един такъв документ. Така се раждат големите дела. Но след като те станат факт и особено, когато става дума за една Конституция, вие сме длъжни и вие сте длъжни, всички сме длъжни да се връщаме към тези спорове само като към история.

Оттук нататък трябва да застанем на друга позиция. Това, което е написано на входа на тази свещена сграда "Съединението прави силата!". (*Ръкопляскания*)

Едни гласуваха за тази Конституция, други нямаха куража да гласуват за нея, или не пожелаха да гласуват. Все едно. Това беше битка, парламентарна битка тук, в тази зала. Оттук нататък по силата на конституционното право тя е еднакво задължителна с венчка сила и за ония, които я сътвориха и гласуваха за нея, и за ония, които до този момент я отричаха. (*Бурни ръкопляскания и възгласи "Браво!"*)

Позволявам си да припомня това, което вие сте написали в увода към тази Конституция. В нейната основа стоят общочовешки ценности - свобода, мир, хуманизъм, равенство, справедливост и търпимост. Битки парламентарни тук да, навън - мир и търпимост!

(*Изправени на крака, народните представители ръкопляскат и скандират "Браво!"*)

Аз мисля, дами и господа, че ние с дълбоко удовлетворение може да кажем на вашите колеги, които не са тук: "Този стан на битката приключи. Елате, да продължим по-нагатак!". *(Ръкопляскация)*

Дами и господа, с тази Конституция се разкриват реалните възможности да превърнем в дело това, което беше и голямата идея на това Велико Народно събрание. Да започнем строителството на нова демократична България при нови, държавни и демократични структури. *(Ръкопляскация)* Ние си поставихме тази цел. Но без тази Конституция това беше и е изключително трудно. Сега вече имаме простор за дейност. И сега, след като се открие процедурата за насрочване на избори, да помислим за онова, което заедно с вас целият български народ трябва да направи въз основа и в името на тази Конституция. *(Ръкопляскация)*

България може и ще стане една развита, една цветуща, една за пример демократична държава, защото тя носи в духа на своя народ най-демократичните стремления, най-демократичния огън, най-демократичното виждане за държавно строителство, още когато нашите прадеди стъпиха тук, на тази свещена земя. *(Ръкопляскация)*

България може да бъде и ще бъде една цветуща, развита икономически държава, в която нашият народ да живее спокоен и щастлив. Но това можем и трябва да направим ние - целият български народ, който вече има своите правни основи, върху които да направим правните механизми на този бъдещ живот.

Да живее този чудесен български народ! И да живее вечната и свята България! *(Станали на крака, народните представители бурно аплодират министър-председателя)*

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Последен има думата отец Любомир Попов.

ОТЕЦ ЛЮБОМИР ПОПОВ: Уважаеми господин президент, уважаеми дами и господа! В трудни минути в този парламент господин Гиньо Ганев обичаше да се шегува, за да разтовари нашата умора и да успокои нашите нерви, като казваше, че ние сме се пренасани из спорните на парламента. Аз съм духовник в тази енория и бях поканен от моите приятели, със съгласието на Бюрото, да кажа няколко думи в края на днешния ни ден, който ден е и краят на един дълъг път, извърван от Великото Народно събрание. В този път ние изнедохме своя кръст. *(Бурни ръкопляскация)*

Изпълнихме даленото обещание и оня ден, който всеки гражданин има пред своята страна и пред своето отечество. За това аз съм убеден, че нашето дело е добро, че то е благословено. *(Бурни ръкопляскация)*

Не беше лесно да извървим този път под упреците, под думите, които чувахме тук и там за нашата работа. Но Евангелието казва: "Не бива пророк без почит, освен в отечеството си и между близките си". (*Ръкопляскания*) Така се случи и с нас. Убеден съм, че колкото повече минава времето, толкова по-малко ще бъдат критиките и повече добрите оценки. Също така съм убеден, че парламентът днес и утре, и в идните дни няма да затвори тази книга, в която ние положихме подписите си под новата Конституция. За да могат онези, които ще мислят и ще размислят да дойдат и да сторят това. И да не издигат пред себе си и пред вратата на парламента въображаеми прегради, а да изпълнят, както ние изпълнихме по чест, съвест и достойнство дълга си. (*Бурни ръкопляскания*)

Уважаеми господин президент, дами и господа народни представители! Аз се молих делото ни да бъде благословено, да бъде благословен народът ни, да бъде благословен всеки дом, да бъде благословено нашето настояще и нашето бъдеще. Амин! (*Изправени на крака, народните представители бурно аплодират отец Любомир Попов*)

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: С това приключихме точка първа. Преминаваме към точка втора.

ПРОЕКТ ЗА РЕШЕНИЕ НА ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ.

Има думата господин Гиньо Ганев.

ГИНЬО ГАНЕВ: Уважаеми госпожи и господа, е току-що приетата Конституция на Република България Великото Народно събрание изпълни своето главно предназначение в съответствие с § 50 от Закона за изменение и допълнение на Конституцията на България от 1990 г.

Решенията на Великото Народно събрание, приети на 4 април, на 28 май и на 9 юли т.г., се отнасят пряко по реда и сроковете за дейността на събранията. В тях се постановява обсъждането на проекта за нова Конституция да се извърши така, че окончателното му гласуване в цялост чрез саморъчното вписване на имената на народните представители, съгласно чл. 143, ал. 3 от действащата тогава Конституция и чл. 87, ал. 2 и 3 от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание да стане на 12 юли. И веднага след приемането на новата Конституция, § 50, точка 4, Великото Народно събрание да вземе решение за своето саморазпускане.

Съгласно Преходните и заключителните разпоредби на токущо приетата Конституция, § 1, ал. 1 и 2 това Велико Народно събрание сега трябва да се саморазпусне и да продължи да изпълнява функциите на обикновено Народно събрание до избирането на ново Народно събрание, на нов български парла-

мент. Разпускатки се като велико, събраието ще продължи да работи, за да обсъжда и да приема жизнено важни за страната ни закони. От утре парламентаристите ще могат да гледат, да обсъждат, да гласуват законите за избори на парламент и на местни органи на власт, законът за приватизацията и респриватизацията, законът за полицията, законът за кооперациите, законът за Конституционния съд, законът за опазване на околната среда, за актуализиране на държавния бюджет, за банките, кредитното дело, за връщане на държавата на имуществото на партийно-политическите организации и т.н.

Във връзка с всичко това, от името на Бюрото на Великото Народно събрание, предлагам да се гласува следният проект за решение:

"Великото Народно събрание на основание на чл. 1, ал. 3 и във връзка с разпоредбите на глава седма от Правилника за организацията и дейността на Великото Народно събрание

РЕШИ:

Съгласно с & 1, ал. 1 и 2 от Преходните и заключителните разпоредби на Конституцията на Република България, приета на 12 юли 1991 г., Великото Народно събрание се саморазпуска, като продължава да изпълнява функциите на Народно събрание до избирането на ново Народно събрание."

Ако се гласува това решение, към него ще се прибави:

"Решението е прието от Великото Народно събрание на 12 юли 1991 г. и влиза в сила от деня на обнародването на Конституцията в "Държавен вестник"."

Господин председател, този проект за решение многократно стои в предварително взети актове от Великото Народно събрание. Той е уточняван между различните парламентарни групи и техните ръководства. И ако дебатите тук няма да се развият, аз искам да предложа така, както го докладвах, то да бъде гласувано.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НИКОЛАЙ ТОДОРОВ: Моля, гласувайте направеното предложение.

При 288 гласували за, 2 против и 3 въздържали се, това решение се приема - Великото Народно събрание се саморазпуска и продължаваме като обикновено.

Закривам заседанието. *(Звъни)*

(Закрито в 14 ч. и 35 м.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Николай Тодоров